

Arvien lielāka nozīme ir spējai ātri adaptēties, apgūt jaunas prasmes

Aizvadītajā forumā "Latvijas vērtības" tika runāts arī par bezdarbu valstī, reģionā, tā mazināšanas iespējām, par darba devēju un darba ņēmēju attiecībām, darba vidi un citiem aktuāliem jautājumiem. Nedaudz ielūkosimies tikai vienā diskusijas sadaļā, kur tika runāts par bezdarbu, tā mazināšanu.

- Kāds šobrīd ir bezdarba līmenis valstī, reģionā?

EVITA SIMSONE, Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) direktore: - Bezdarba līmenis samazinās, tajā pašā laikā palielinās reģistrēto brīvo darba vietu skaits gan valstī kopumā, gan Vidzemes reģionā. Vidzemē reģistrētais bezdarba līmenis ir 6,4 procenti, tie ir apmēram 5,5 tūkstoši reģistrēto bezdarbnieku. Tam pretī varam likt 867 reģistrētās brīvās darbavietas.

Valsts un pašvaldības iestādēm ir prasība obligāti reģistrēt brīvās darbavietas mūsu aģentūrā, bet redzam, ka arvien vairāk arī uzņēmēji izmanto šo iespēju. Šobrīd tajā reģistrēti aptuveni 22 000 vakancu.

Reģionā vispieprasītākā šobrīd ir būvniecības nozare (38 procenti no visām pieteiktajām darbavietām), apstrādes rūpniecība un Vidzemē arī lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība. Runājot par atalgojumu, būvniecībā algas tiek norādītas virs 1000 eiro, apstrādes rūpniecībā 700 – 800, bet lauksaimniecībā no 859 līdz 999 eiro.

- Ir bezdarbnieki, un ir reģistrētie darba devēji, tāpēc rodas

jautājums, kur ir tās nesakrītības, ka bezdarbs nav likvidēts?

E. SIMSONE: - Reģistrētais bezdarbs nav konstanta cilvēku kopa, šie cilvēki nemitīgi mainās. Ir daudz iemeslu, kāpēc nevar uzreiz atrast darbu. Varbūt tiek meklēts visatbilstošākais darba piedāvājums, nereti darba devēju vajadzības nesakrīt ar darba ņēmēju iespējām. Pagājušajā gadā no NVA reģistrētajiem klientiem darbā iekārtojās vairāk nekā 70 tūkstoši. Cilvēki ir dažādi, vienam pietiek ar to, ka viņš saņem karjeras konsultanta atbalstu vai informāciju par vakancēm, citam nepieciešams ilgāks laiks, lielāks pasākumu kopums, lai varētu atgriezties darba tirgū.

Arvien mazāk aktuālas kļūst tradicionālās darba formas, prasmes, arvien mazāka nozīme ir formālajai izglītībai un kvalifikācijai, bet arvien lielāka - spējai ātri adaptēties un apgūt jaunas prasmes.

AGRA SPURDŽINA, NVA Valmieras filiāles vadītāja: - Šajā gadā no Valmieras filiālē reģistrētajiem bezdarbniekiem darbā iekārtojās 956, Cēsu filiālē – 780. Ir mainījusies situācija, kāpēc cilvēki nokļūst bezdarba situācijā. Ja kādreiz teica, ka neapmierina atalgojums, tagad arvien biežāk dzirdami stāsti, ka neapmierina darba devēja attieksme. Pēdējā laika spilgts stāsts ir par jauniem, kura desmit gadus strādāja vienā darbavietā, ēdināšanas uzņēmumā par viesmīli, bet darba devējs nebija saklausījis viņas vēlmi karjeras izaugsmei. Beigās viņa darbā bija izdegusi un pameta uzņēmumu, bet labprāt būtu gribējusi kļūt par zāles pārzini, turpinot strādāt. Gribu aicināt darba devējus nenokavēt brīžus, kad viņu labajiem, profesionālajiem darbiniekiem iestājas krīze, un laikus padomāt par viņu karjeras izaugsmi, lai šie darbinieki neietu prom un nenāktu mūsu aprūpē.

IVETA SIETIŅSONE, Cēsu novada pašvaldības aģentūras

"Sociālais dienests" direktore: - Mūsu pieredze rāda, ka cilvēki grib strādāt, arvien mazāk ir to, kuri labprātāk dzīvo no pabalstiem. Ja pirms pieciem gadiem bija ļoti daudz pabalstu saņēmēju, jo nevarēja atrast darbu, tagad gandrīz visi darbu atraduši un ir ļoti priecīgi par to.

- Ne visi grib kļūt par darba ņēmējiem, netrūkst to, kuri vēlas sākt savu biznesu. Arī tautieši ārzemēs, kas tur sapelnījuši naudu, gatavi braukt atpakaļ, lai sāktu uzņēmējdarbību. Kāds ir atbalsts šiem cilvēkiem?

VARIS PUTNIŅŠ, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas vecākais referents: - Augusta vidū stājās spēkā Ministru kabineta noteikumi par finansu atbalstu reemigrantu saimnieciskās darbības idejām. Ir dzirdēti jautājumi, vai vispirms jāaizbrauc, lai atgrieztos un saņemtu atbalstu? Nē, jo finanšu institūcijā "Altum" ikviens var saņemt atbalstu, to vislabāk pasaka institūcijas sauklis: "Katrai situācijai savs finansējums."

OLITA UNTĀLA, "Altum" Vidzemes reģiona vadītāja: - Ir daudz dažādu atbalstu biznesa uzsācējiem. Arī tiem, kuri gatavi startēt sociālajā uzņēmējdarbībā. "Altum" sadarbībā ar Labklājības ministriju atbalsta sociālo uzņēmējdarbību, jauniem uzņēmumiem ir iespēja pieteikties programmā un saņemt grantu. Viens no labiem piemēriem ir Cēsu Jaunā pamatskola, kas saņēma atbalstu, un, kā zināms, tieši šīs skolas dēļ daudz jauno ģimeņu pārceļas uz Cēsīm. Šobrīd tādas ir jau gandrīz 50. Te gan vairāk jārunā par emigrāciju valsts iekšienē, bet arī tautieši no ārzemēm atgriežas un uzsāk biznesu, labi piemēri ir arī Raunā, Cēsīs. Uzņēmējdarbības uzsācējiem iespējas ir visplašākās, pašvaldību, valsts atbalsta instrumenti papildina viens otru. Pašvaldībām ir atbalsts uz-

UZZIŅAI

Reģistrēto bezdarbnieku skaits sadalījumā pa novadiem uz 30.jūniju

Pašvaldība	skaits	procenti
Amatas novads	136	4,2
Cēsu novads	413	4,1
Jaunpiebalgas novads	56	4,3
Līgatnes novads	85	4,2
Pārgaujas novads	116	5,0
Priekuļu novads	197	4,0
Raunas novads	86	4,5
Vecpiebalgas novads	80	3,3

ņēmējdarbībai, ir "Altum" finansējums, ir iespēja papildus saņemt biznesa inkubatora atbalstu.

Jādomā, kā labāk šo informāciju nodot tālāk, jo tas var mudināt atgriezties tos, kuri vēlas sākt biznesu. Ir piemēri, ka jaunieši, kuri ārzemēs ieguvuši labu izglītību un

tur varētu sekmīgi veidot karjeru, izvēlas atgriezties un veidot biznesu, izmantojot minētos atbalsta instrumentus. Jādomā, kā šos cilvēkus atbalstīt, jo atbraukušajiem no ārzemēm ir pavisam cits redzējums uz biznesa vidi. □

Atrast darbiniekus kļūst nedaudz grūtāk

Latvijā darba devēji saskaras ar būtiskām grūtībām darbaspēka pieejamībā, pētījumi liecina, ka vairāk nekā pusei uzņēmēju pastāvīgi, bieži vai diezgan bieži trūkst kvalificēta darbaspēka, bet vēl lielāka daļa norāda, ka grūti atrast darbiniekus, kurus uzņēmums vērtētu kā labus.

gušas: "Bet tas ir komplikēts jautājums, jo sezonas darbiniekiem nevaram maksāt vairāk kā tiem, kuri ir pastāvīgā darbā. Un jāskatās, cik varam atļauties maksāt, bet tas saistīts ar to, kādu cenu varam dabūt par mūsu produkciju. Un jācenšas visu salāgot. Ir skaidrs, ka darbinieku atrašana kļūst arvien problemātiskāka, un jāatzīst, ka to zināmā mērā ietekmē arī Eiropas naudas ievākšana. Patiesībā tā bojā darba tirgu, jo dažās nozarēs tiek iekļūdināta nauda, kas dzen algas uz augšu un atņem darbiniekus tiem, kas nevar tik strauji celt algas. Mums, ražotājiem, viss jānopelna pašiem, smagi konkurējot pasaulē līmenī."

Uzņēmuma SIA "Beātus", kam pieder veikalu tīkls "Solo", īpašnieks **ULDIS KVANTS** atzīst, ka situācija darba tirgū jau vienmēr bijusi nedaudz saspringta: "Varbūt tagad ir nedaudz grūtāk atrast darbiniekus, bet viegli nav bijis nekad, un vienmēr jau kāds pietrūkst."

Uzņēmumā strādā galvenokārt cēsnieki, bet netrūkst arī apkārtnes novados dzīvojošo. Jautāts, vai darba meklētājiem nav augušas prasības pret darba devēju, U. Kvants norāda, ka ar to līdz šim neesot saskāries un cilvēki zinot, ko sagaidīs, stājoties konkrētajā amatā. □

Lappusi sagatavojis **JĀNIS GABRĀNS**

Uzrunāt attālināti

Šajā informācijas pārbagātajā laikā arvien aktuālāks kļūst jautājums – kā uzrunāt potenciālos darba ņēmējus, caur kādiem kanāliem viņus sasniegt?

Agri pietika ar sludinājumu laikrakstā, tagad ar to ir par maz, jo informācijas aprīte pārsvarā notiek internetā, bet tur visa ir tik daudz. Pat ja potenciālais darbinieks sasniegts, vēl jau ir vajadzīga darba intervija, pārrunas.

Cēsu novada pašvaldības Komunikācijas un klientu servisa pārvaldes vadītājs **KĀRLIS POTS** norāda uz kādu niānsi, ko nosaukuši cilvēki, kuri vēlas atgriezties: "Jāsaprot, ka cilvēki nevar izbraidīt uz katru interviju Latvijā, tāpēc darba devējiem vajadzētu aktīvāk domāt par tādu iespēju, kā Skype intervijas. Taču daudzviet darbinieki, kuru ziņā

ir lēmumi par darbinieku pieņemšanu, ir vecā kaluma cilvēki, viņiem ir sajūta, ja nevar tieši ieskatīties acīs, tā nav nekāda darba intervija. Viņiem vajag kontaktu – cilvēks pret cilvēku. Bet kā to īstenot, ja tautieši dzimtenē ir augstākais mēnesi, ļoti bieži tas ir jūlijā, bet šajā laikā, kā novērots, darba devēji nav aktīvi darba interviju organizētāji. Šādi tiek palaisti garām ļoti daudzi progresīvi, radoši domājoši, izglītoti cilvēki, jo nav iespējas viņus intervēt neklātienē."

Nodarbinātības valsts aģentūras direktore vietniece **KRISTĪNE STAŠĀNE** stāsta, ka aģentūra cenšas iet līdzīkam: "Iecerēts ar Eiropas Komisijas (EK) atbalstu mēģināt īstenot online vakancu gadatirgu, aicinot caur to Latvijas uzņēmējus uzrunāt tautiešus ārvalstīs.

Esam online gadatirgu rīkojuši kopā ar Lietuvas un Igaunijas kolēģiem, bet mūsu darba devēji nebija tie aktīvākie."

Vidzemē viens no lielākajiem darba devējiem ir AS "Valmieras

stikla šķiedra". Valdes locekle **DOLORESA VOLKOPA**, kuras pārziņā ir personāla jautājumi, norāda, ka katrs darba devējs izvēlas tam piemērotāko potenciālo darbinieku uzrunāšanas un intervēšanas veidu: "Esam ražošanas uzņēmums, kam vakancu daudz. Tā kā mums ir uzņēmumi arī citās valstīs, notiek gan telefonintervijas, gan videointervijas, bet izvēle tomēr galvenokārt atkarīga no tā, kāds speciālists mums vajadzīgs. Lielākā daļa vakancu ir ražošanas darbinieki, pat skatoties seļā, nevarēsīm saprast, vai viņš būs piemērots. Vislielākā pievienotā vērtība ir tad, ja darbinieks pats atnāk uz ražotni un redz, vai tā ir vide, kurā grib strādāt, vai viņš tādu darbu ir iedomājies. Lai to risinātu, esam sagatavojuši videorullīti, lai potenciālais darbinieks redzētu, kā tas izskatās, jo priekšstats par ražošanu ir retajam. Lielākā problēma ir gados jauni cilvēki, kuriem nav nekāda priekšstata par ražošanu, viņi, visticamāk, arī negrib tajā strādāt." □

"Druva" aptaujāja vietējos uzņēmējus, lai uzzinātu, cik viegli atrast darbiniekus un vai pagaidām pietiek ar vietējiem darba meklētājiem. Vairums norāda, ka šī problēma nav sveša un atrast tiešām labus, noturīgus darbiniekus nebūt nav viegli.

Uzņēmuma "Nordplay", kas ražo un eksportē saliekamos rotaļlietas, valdes loceklis **GIRTS JURŠEVSKIS** stāsta, ka situācija pirms gada vai diviem darba tirgū noteikti bija labāka. No 60 darbiniekiem apmēram puse ir pastāvīgi darbinieki, un tad vajadzīgi sezonas strādnieki karstajai sezonai, kas ir no janvāra līdz jūnijam, jūlijam. Tos katru gadu meklē no jauna, un šogad tas bija grūts process.

Runājot par darbinieku vēlmēm, viņš atzīst, ka algas ir au-

Publikācijas sagatavotas ar Valsts reģionālās attīstības aģentūras finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Mērķprogrammā "Reģionālo un vietējo mediju atbalsta programma" atbalstīts projekts nr. Nr.2/MEDIA/18/013

Valsts reģionālās attīstības aģentūra